

SZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilgyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visz. 'Előfizetések és hirdetések' szavára nem vállalozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

Az antant haditanácsa megkezdi a béketárgyalásokat.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.)

Londonból jelentik, hogy a Times szerint az antant marseillei haditanácsa Wilson 14 pontja alapján megkezdi a béketárgyalásokat.

Ha kiüritjük a megszállt területeket.

Katonai szakiró a „belső áttörésről.”

Frank Liboriusz gyalogsági tábornok, aki Fabius árnéven a Neue Freie Presseben a harctéri helyzetet szokta ismertetni, a megszállt területek kiüritéséről a következő érdekes fejtegetéseket írja:

Ha a központi hatalmak, mint a különböző hírekből valószínűnek látszik, katonai, politikai és gazdasági okokból rászánják magukat a megszállt területek kiüritésére, kimondhatatlanul súlyos áldozatot hoznak. Az áldozat első sorban a presztizst, de főként érdemtelenül a bátor hadsereget fogja súlyosan érinteni.

Valamennyi győzelmünk tehát pyrrhusi győzelem volt, gyengeségünk nem a küzdelemben állott elő, hanem a vezető államférfiak politikai és gazdasági rövidlátására, egymás közötti egyenetlenkedésére és az egyes államok külön érdekeire vezetendő vissza.

Hogy a céhbéli diplomácia milyen hibákat követett el a háború előtt, a melyek azt eredményezték, hogy az egész világ összeesküdött a központi hatalmak ellen, arról most nem akarunk beszélni. A harcban álló szövetségesek nemcsak az egységes katonai fronttal vívhatták ki a győzelmet, ez csak akkor történhetik meg, ha a politikai, pénzügyi és élelmezési front is közös. Ez azonban nem következett be. Ausztriának és Bulgáriának oly hatalmas gazdasági áttörést kellett elszenvedniök, amilyenhez hasonló stratégiai áttörést a világháború nem produkálhatott.

Ennek hatása a szövetség többi tagjaira nem maradhatott el és most teljes meztelenségében jelentkezik.

E hiba ellenére csodás katonai képesség tárul elénk, amely egyáltalán nem látszik igazolni Wilson nyomasztó előfeltételeit. A német és osztrák-magyar csapatok mélyen benn vannak ellenséges földön. A németek kemény küz-

delemben csak lépésről-lépésre hátrálnak. A német hadsereg veretlen, frontja még messzire van a német határtól és az ellenségnek még nem sikerült a katonai döntés kieroszakolása. Az osztrák-magyar hadsereg pedig ellenségét katonai ájultságra kényszeríti. Ettől eltekintve, az entente olyan feltételt szab, amelyet csak a kérlelhetetlen győztes szabhat. Ez főként a belső gazdasági áttörések számlájára irandó.

Ha elhatározzuk a megszállt területek kiüritését, akkor lemondunk a presztizsről és olyan áldozatot hozunk, amely, ha ellenségeink becsületesek, nem is hiábavaló, amennyiben a népek kinszenvedéseit és nyomoruságát megszünteti. A presztizs kérdésén nem szabad a békének hajótörést szenvednie. A kiürités keresztülvitele a katonai helyzetet hátrányunkra fogja befolyásolni, ami, ha az ellenség kérlelhetetlenül ki akarja használni az előnyt, a legvégzetesebb következményekkel járhat. Ha az ellenség nem hajlandó garanciákat nyújtani, akkor megmarad teljes cselekvési szabadsága. Vagy pedig az a veszedelem fenyegeti, hogy a hatalmon levők később kijelenthetik, hogy a népakarat erősebb volt, mint ök.

Ha ellenségeink nem határozzák el magukat a békére és a központi hatalmak mégis kiüritik a megszállt területeket, akkor mérlegelni kell az ellenségeskedések folytatásának eshetőségét. A németek helyzete ebben az esetben az volna, hogy nagy országuk határát, vagy a Rajna-vonalat kellene megszállniök. Az országhatár Hollandiától Svájcig 500 kilométer hosszú és a Rajnáig magában foglalja Elzászt és Lotharingiát is. Ez a provincia a Rajnára való tekintettel hatalmas hidfő, amelynek mélysége 50-150 kilométer

között váltakozik. A német hadsereg felállítása hátában a Rajnával operatív szempontból felette kedvezőtlen lenne. Ha azonban a Rajna-vonalat választják, akkor német területeket kell feladni. E nehéz dilemma előtt állnak a németek.

Nálunk a helyzet a következőképpen festene: ellenséges földön levő frontunk hossza 120 kilométer. Ha a kiüritésre határozzuk magunkat, akkor arra a vonalra, vagy legalább is annak a vonalnak közelébe kellene visszahúzódnunk, amelyet a tizenkettedik Isonzó csata előtt tartottunk. Ez a vonal 300 kilométer, tehát majdnem háromszor oly hosszú, mint a jelenlegi front. Frontunk vékonyítása stratégiai szempontból felette hátrányos lehet.

Ellenben abban az esetben, ha az entente garanciákat nyújt, akkor sokkal nyugodtabban ítélnéljük meg a helyzetet. Garancia volna például a két front között semleges zóna létesítése, amelynek sérthetlenségéért semleges állam, például Hollandia kezekednék.

A második garancia talán a fegyvernyugvás lehetne, amely mindkét félre nézve előnyös lehet. A németek elszállíthatnák hadianyagukat és nem pusztítanák el azt a területet, amelyen átvonulnak, viszont az ellenség sértetlenül megkapná területeit. De a legfontosabb szempont az volna, hogy kimélnők az ember-életet.

A kiürités természetesen nem bonyolítható le rövid idő alatt, már csak azért sem, mert nem áll elegendő vonal a hadvezetőség rendelkezésére, hogy a rengeteg embert és hadianyagot elszállítsa.

Az új osztrák miniszterelnök.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Bécsi jelentés szerint a császár elfogadta Hussarek báró miniszterelnök lemondását. Utóda Sylva-Tarouca gróf lett.

Malatinszky Lajos főispán felhívása a gazdagokhoz és szegényekhez.

Malatinszky Lajos főispán tegnap érkezett vissza Nagyváradra. Mindenki azt hitte, hogy Budapesten járt s legjobban a kormányválság érdekelte őt, pedig sokkal szebb célja volt fővárosi időzésének. *Cipőt és ruhát szerzett a szegény gyermekeknek.* Hogyan, miképpen, az az ő titka, de bizonyos, hogy 700 pár gyermekcipőt s 500 drb ruhát szerzett Nagyvárad szegényeinek s ennek leszállítását biztosította.

Bármily áldozatkész is volt a közönség, mely a főispán cipőakciójára már adakozott, látható, hogy a 40 000 korona nem elegendő arra a célra, amelynek legalább jórészen való elérése a főispán szerint is a társadalom kötelessége. Segíteni kell a rettentő drágaságban, a nagy anyagihiányban, a beállott hűvös időszakban és a rettenetesen terjedő dögvészben a szegények gyerekein, hogy legalább ezek ne érezzék olyan nagyon a zord

idők szomorúságát. A felmentettek, hadigazdagok, a háborus konjunkturák kihasználói még nem adtak eleget s rajtuk kívül bizalommal fordul a főispán a jókhoz, nemesekhez, keresztény lelkekhez, hogy a szegény gyermekek cipő és ruhaakciójára adományait közvetlenül Malatinszky Lajos főispán címére a városházára küldjék el.

Malatinszky Lajos főispán a *Tiszántúl* után felhívja azon szegényeket, kiknek tényleg szükségük van cipőre, hogy pár sorban jelentsék be neki lakásukat, gyermekeik nevét, akiknek cipőre és ruhára van szükségük s a gyermekek életkorát. A hozzá beérkezett kérvényeket egy bizottság elterjeszti, amely meghatározza, hogy szükséges-e a jelentkező gyermeke részére cipő s hogy kapható-e?

Aki adakozni kíván erre a nemes és szükséges akcióra, lapunk utján is megteheti.

Hivatalos Pártfogói Tanfolyam.

Szociális napok Nagyváradon.

A Hivatalos Pártfogói Tanfolyammal kapcsolatban tartalmas szociális előadások és értekezletek lesznek Nagyváradon e héten.

Kedden délután fél 6 kor a törvényszék I. emelet 40. sz. helyiségében a tanfolyam előadói testülete tart értekezletet, amelyre hivatalosak dr Balás Elemér törvényszéki elnök, Tátray Kálmán, dr Nagy Béla bírák, dr Miskovszky Jenő ügyész, dr Krüger Aladár ügyvéd, dr Bozóky Ferenc jogakadémiai és Szilágyi Dózsa prem. tanár.

Csütörtökön délután a 7 órai gyorsvonattal érkeznek Balázs Benedikta és Ikrich Augusta missziónövérek, akiknek a fogadására az elnökség a Kath. Nővédő Egyesület és a Leányklub tagjait minél nagyobb számban meghívja.

Pénteken délután fél 6 kor nyilvános előadások a Kath. Kőr disztermében, amelyeket a missziónövérek tartanak.

Szombaton d. e. 11 órakor értekezlet a Kath. Kőr választmányi helyiségében, amelyre hivatalosak a Kath. Nővédő Egyesület működő és rendes, a Leányklub és a Hivatalos Pártfogói Tanfolyam tagjai.

Szombaton délután fél 6 kor nyilvános gyűlés a Kath. Kőr disztermében, amelyen a missziónövérek adnak elő. Vasárnap délelőtt 11 órakor a Hivatalos Pártfogói Tanfolyam ünnepélyes megnyitása az esküdtszéki tárgyalások termében, a törvényszék 51—53. sz. helyiségeiben I. emelet jobbra. Ezen előadnak Tátray Kálmán gyermekbíró, Balázs Benedikta missziónövér és Szilágyi Dózsa prem. tanár.

Ugyanezen nap lesz a Leányklub délutáni, amelynek pontos helyét és idejét a meghívottak meg fogják tudni. Előadnak a Leányklub tagjai és a missziónövérek. Egy tea süteménnyel 2 kor.

Mangra Vazul halála.

A magyarországi román egyháznak nagy gyászja van. Budapestről vett értesülésünk szerint Mangra Vazul nagyszabeni gör. keleti érsek Budapesten a Bristol szállodában hirtelen elhunyt.

A haláleset, a mely részvét mellett az egész országban bizonyára mély megilletődést kelt, mert éppen a legválságosabb időben következett be, amikor szükség van a nemzetiségi kérdések megoldásánál az olyan nagy tekintélyű nemzetiségi férfiakra, mint Mangra Vazul volt, akik nem a gyűlölet, hanem az igazság által vezetve vélik saját nemzetiségük érdekeit szolgálni.

Nagy veszteség Mangra Vazul elveszése most különösen, amikor azt látjuk, hogy a hazai románok egyik vezetője, a román komité tagja: dr Lázár Aurél a radikálisokkal paktál s cikket ír a szélső radikális „A Világ” című lapba.

A mostani válságos időkből nagy szükség lenne a Mangra Vazul bölcsességére és mérsékletére, amely bizonyára csak hasznára válnék egy magyarságnak, mint a román nemzetiségűeknek s egyengetné az utját a kölcsönös megértésnek.

Mangra Vazul az utóbbi évtizedek alatt ugyanis mint politikus, ugyanis mint egyháznak egyik kiváló vezérférfia, a kölcsönös bizalom és a kölcsönös megértés érdekében fejtette ki tevékenységét s igyekezett a túlzók káros munkáját ellensúlyozni s egyike volt azon — sajnós — kevés román nemzetiségű vezető férfiaknak, akik erős hittal csak úgy vélték a saját nemzetiségük boldogságának elérését, ha a magyar nemzettel karöltve, egyetértésben élnek. És erre törekedett legutóbb is diszes, de exponált állásában is.

Ezért halálát bizonyára az egész magyarság is mélyen fájjalja.

Mangra Vazul Nagyváradon a legszelebb körben ismerték. Goldis József halála után nevezetett ki nagyváradai gör. keleti

püspöki helynökké s egy évtizednél hosszabb ideig itt élt közöttünk s kiváló tapintattal, bölcs mérséklettel vezette a nagyváradai szent-szék ügyeit.

Vezető állásában igaz hive volt a magyar és román nép egyetértésének és ezt hangoztatta mint a magyarországi járás képviselője is, bár ezen meggyőződéséért sok üldöztetést szenvedett a merevebb román álláspontot képviselő románok részéről. Rendíthetetlen hive volt mindvégig Tisza politikájának.

Érsekké választása és megerősítése után a román betörés miatt egyideig még itt élt Nagyváradon s metropolitai méltóságába csak később iktathatták be s foglalta el érseki széket Nagyszabebenben. Az utóbbi időben sokat betegeskedett s halála 70 éves korában következett be.

Az érsek-metropolita egy héttel ezelőtt érkezett Nagyváradról Budapestre és a Bristolban szállt meg. Még szombaton délelőtt és este barátai körében volt és vasárnap este a megszokott időben tért pihenőre. — Reggel hat órakor kicsengetett a szobájából azzal, hogy hívjanak orvost, mert rosszul érzi magát. Dr Sámson Márton orvos ment az érsek-metropolita betegágyához. Mangra Vazul három órával később, reggel kilenc órakor már halott volt. Szívzselhűdés ölte meg.

A német kudarc okai.

A német közvélemény kezd felocsudni abból a kábultságból, melyet az utóbbi heteknek rohamosan egymás után következő kedvezőtlen eseményei okoztak és gondolkoznak a kudarc okai, valamint a lehetséges reparálás módjai felől. A Deutsche Zeitung következő pontokban szögezi le a német kudarc okait:

1. Elkésett harcokészültség,
2. Bethmann nyilatkozata a Belgiummal szemben elkövetett hibáról.
3. Wilson felhívása döntőbíróul, amely hiba jelenlegi önhittségnek az oka.
4. A Zepelinek elkésett alkalmazása Angliával szemben.
5. Az U hajók ugyancsak elkésett és tökéletlen alkalmazása.
6. Nem lett volna szabad Gerardot kémeivel egyetemben olyan sokáig Berlinben megtűnni. Vagyis, hamarabb meg kellett volna izenni Amerikának a háborút.
6. Főbenjáró bűn volt a sok békeajánlat, valamint a birodalmi gyűlés emlékezetes határozata.
8. Hiba volt a bresztlitovszki és bukaresti békékben annyi engedelményt tenni.
9. Nem lett volna szabad eltűnni a magyar osztrák monarchia kiruccanásait, a Sixtus féle levélen kezdve egészen Burián legutóbbi nyilatkozatáig.
- 10, 11. és 12. Nem lett volna szabad beszédekkel, fecsegéssel és a porosz választójog felhánytorgatásával mnsterségesen elrontani a nép hangulatát.

A német háborus párt egyébként nem nyugszik bele az események jelenlegi menetébe. Lebert tábornok Meissaraben egyenesen kijelentette, hogy Németországnak Belgiumot tovább is hatalmában kell tartani, s ragaszkodnia kell megfelelő hadikárpótláshoz is.

Törökország különbékét kötött.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.)

Illetékes helyről jelentik, hogy Törökország nem birva belső zavaraival s a fenyegető hadihelyzet nyomása alatt megkötötte az antanttal a különbékét.

Wilson a döntőbíró.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Bécsi távirat szerint a nyugati svájci sajtó azt hangoztatja, hogy a Wilson jegyzékére adott válasznak ki kell elégiteni a szövetségeseket. Figyelmeztetnek arra, hogy Wilson előzetes feltételeinek elfogadása után nem tehet mást, mint a szövetségeseeknek a fegyverszünetet javasolja, a melynek feltételeit Foch tábornagy fogja megállapítani. Wilson most szerepet cserélt: a hadviselő felek egyikének feje helyét döntőbíró lett.

Brüsszelt ajánlják a béketárgyalások helyéül.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelenti a Kölnische Volkszeitung, hogy német részről Brüsszelt ajánlják a béketárgyalások helyéül. A belga kormány Belgium kiürítése után a belga hadsereggel együtt visszatér Brüsszelbe. A németek lehető leggyorsabban kiürítik a megszállott területeket, de remélik, hogy Wilson követelni fogja a franciák által megszállott német területek kiürítését is. Magától értetődően a megfelelő lojalitás és igazságosság követése.

Burián expozéja.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik, hogy Burián gróf külügyminiszter holnapi expozéja a magyar delegáció előtt a kettős monarchiának a béke kérdésében elfoglalt álláspontját fejteti s összefoglaló felvilágosítókat ad az aktuális külpolitikai helyzetről s a népek önrendelkezési jogáról szóló elv keresztülvitelére ad javaslatot. Az expozénak nagy jelentősége lesz, noha nem tartalmaz új tényeket. Az amerikai elnökkel való jegyzékváltás során adott választ is előterjeszti a külügyi bizottság előtt.

Bécsből beavatott helyről jelentik, hogy a külügyminiszterválság a legrövidebb idő alatt bekövetkezik. Nincs kizárva, hogy Burián a delegáció ülészése után azonnal távozik, mert az osztrák delegáció hangulata egészen ellene fordult s a magyar delegáció ülése előtt is éles bírálatban lesz része. Bizonyos, hogy Burián utóda Andrássy Gyula gróf lesz.

A Magyar Tudósító ezzel szemben azt jelenti, hogy a Burián lemondásáról szárnyrakelt hírek alaptalanok.

Prizrend és Mitrovica a franciáké.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) A 12-iki francia jelentés: Szerb csapatok elfoglalták Nis városát. Tovább keletre a francia lovaság benyomult Bella-Palánkára. Francia csapatok megszállták Prizrendet és Mitroviát.

Népszavazás Elzász-Lotharingiában.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Beavatott bécsi köröknek Elzász-Lotharingia kiürítése tekintetében az a nézetük, hogy Wilson Elzász-Lotharingiában a népek önrendelkezési joga alapján minden kényszerből mentes népszavazást fog elrendelni.

A nagyérdemű közönség tudomására adom, hogy 2 és fél évi katonai szolgálat után koromnál fogva haza bocsajtottam, vasredőnygyáram és műlakatos műhelyemet ismét megnyitottam. E szakmába vágó **redőny és műlakatos** mindennemű munkákat és javításokat elvállalok, ugyszintén Wertheim-kassak nyitását és javítását is

Nist elfoglalták a szerbek.

Budapest, okt. 14. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Helyenkint tüzéségi és járőrharok.

Balkáni harctér.

Albániában parancs szerint folytatjuk a visszavonulást. Ipek környékén a bandák erős odaáramlása észlelhető. Nist több napi harc után átengedtük az ellenségnek.

A vezérkar főnöke.

Harcok

a csatorna front körül.

Berlin, október 14. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagylőhadiszállítás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. A csatornafront ellen Donay két oldalán történt ellenséges előretöréseket visszavertük. Obigny Sur-Bac helységbe átmenetileg behatolt ellenséget ellenőrkéssel ismét kivetettük onnan. Cambraytól északra Bohain és Heprem között meghiusultak az angolok erős támadásai. Solesmestől délre a legutolsó harcok óta megmaradt fészkeket megtisztítottuk a franciáktól.

A német trónörökös hadcsoportja. — Az Oisetől északra visszavertük Sisonville mellett és tőle délre a franciák megújított támadásait. Laontól északra és az Aisne mellett új állásunkban állunk. A Chemin des Dameson és a Suippe mellett lefolyt sikeres harcok, amelyek során az ellenség majdnem minden nap megismételt rohamában súlyos veszteségeket szenvedett, lehetővé tették épp úgy, mint a champagnei csataterén mozdulataink zavartalan végrehajtását.

Galwitz tábornok hadcsoportja. A Maas két partján nem volt nagyobb harci cselekmény.

Sikeres támadó vállalkozásokban visszafoglaltunk kisebb, az október 12-iki harcok után ellenséges kézen maradt állásrészeket.

Ludendorff, első főszállásmester

tisztelettel
GRÜNWARD JENŐ
első nagyváradai és erdélyrészi
vasredőnygyár és műlakatossága
Nagyvárad, Uri-u. 39. Telefon 343

Nincs katonai megrendelés a Skoda gyárban.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Egy prágai lap annak bizonyosságául, hogy milyen komoly Ausztria-Magyarország békeajánlata, megírja, hogy a Skoda-művek igazgatósága tudatta a munkások bizalmifélfiaival, hogy a munka lényeges korlátozása érdekében az éjjeli munkát beszünteti, mert az összes katonai megrendeléseket visszavonták.

Japán szolidáris Wilsonnal.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Tokiói távirat szerint Japán Wilson 14 pontjával szolidáris.

A törökök kiűritették a Kaukázust.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Badeni távirat szerint, egy kiewi szikratáviró jelenti, hogy a törökök kiűritették a Kaukázust.

Szajkosár a nagynémetek lapjára.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik, hogy Vorwaerts szerint a birodalmi gyűlés szociáldemokrata pártja kedden ülést tart, amelyen fontos külpolitikai kérdéseket tárgyalnak meg.

Berlinből jelentik, hogy a hadseregfőparancsnokság három nappal felüggesztette a Deutsche Zeitungnak, a nagynémetek lapjának a megjelenését.

Szünetel a Balkánra való utazás.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik, hogy a hadseregfőparancsnokság legújabb rendelete a Balkán irányába teljesen megszüntette a magán-személyforgalmat. Ezentul se a Balkán-vonatokon, se más személyvonatokon nem lehet a Balkánra utazni. Belgrádig s a Balkánról a ketős monarchiába, Romániából a monarchiába s a monarchia területéről Romániába továbbra is szabad lesz az utazás.

Az új német kancellár.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Bécsi jelentések szerint Miksa badeni herceg kancellár utódául vagy Payer alkancellár, vagy Erzberger államtitkár jöhet tekintetbe. Lehetséges, hogy a birodalmi gyűlés többsége Scheidemannt bizza meg az új kabinetalakítással.

Trónváltás Szerbiában.

Bern, október 14. Francia nyelven megjelenő szerb lapok jelentése szerint Sándor szerb trónörökös kiáltványt intézett a szerb néphez. Bejelenti, hogy azon a napon, amikor a szerbek újra bevonulnak Belgrádba, apja, az öreg beteges Péter király lemond trónjáról és a szerb nép óhajlásának megfelelően ő veszi át az uralkodást. Apám — mondja Sándor trónörökös manifestumában — csak addig akar király maradni, amíg azt az örömnapot megérheti, hogy ismét bevonul Belgrádba.

A háboru néhány hét múlva véget ér.

Rotterdam, október 14. A Reuter-ügynökségnek jelentik Washingtonból: Illetékes helyről közlik, hogy a német kormányhoz Wilsonhoz intézett válasza a neueni (németországi) szikratáviró utján megérkezett és a hivatalos diplomáciai uton (nyilván a washingtoni svájci követ utján) továbbított. A német jegyzék azt a benyomást kelti, hogy Németország tökéletesen hozzájárult Wilson föltételeihez.

Andrássy Svájcban.

Feltűnést keltett gróf Andrássy Gyula svájci útja és általában Andrássy-nak egy különös missiójáról beszéltek.

A tényállás, mint egészen beavatott helyről halljuk, a következő: Egy nagyon magasrangú udvari főméltóságához mintegy két héttel ezelőtt levél érkezett Svájcban, amelyben közölték, hogy ott több angol politikus tartózkodik s ezek egyike igen rokonszenvesen nyilatkozott gróf Andrássy Gyula egyéniségéről. Andrássyval ezt már audienciája előtt közölték, Andrássy akkor előre küldte vejét, örgróf Pallavicini Györgyöt, audienciája után pedig, a melyen ez az értesülés szóba került, ő maga is kiutazott Svájcba,

Gróf Lászlóék sültjét elvitték.

A Tul a nagy Krivánon előadása utánra Gróf László és felesége, G. Polgár Mariska meghívták a férj bátyját, aki 46 os főhadnagy s Nagyváradra érkezett, jó vacsorára. Ugy tervezték, hogy a vacsorát G. Polgár Mariska főzi meg előadás után, a hust azonban még előadás előtt megsütötte s becsukta a konyhába, amely előszoba is.

Az előadást gyanútlanul nézték végig, azaz: Gróf László végigtáncolta s aztán hazamentek Kapucinus utca 5. II. 10. szám alá. Mikor kinyitották az előszoba konyha ajtaját, elhülve vették észre, hogy a szép másiékilós hus eltűnt. Nehány perccel előbb mehettek ki a hustolvajok, akiket ugylátszik a korán hazatérők riasztottak el a további lopástól.

Grófék azonban nem maradtak vacsora nélkül, mert Erdélyi Miklósné hamarosan összeült pompás vacsorát számukra s felküldte a vendéglátó házaspárnak. A tolvajt keresik.

Dr Both János meghalt.

A régi világnak egy kiválóan értékes alakja távozott el közülünk csendben, feltűnés nélkül, mint a hogy életének utolsó éveit leélte: nemes dr Both János, Biharvármegye tb. főorvosa.

Valamikor régebben az elhunyt egyike volt a magyar orvosi kar első szaktekintélyeinek, a kit olyan országos hírű tudósaink is, mint dr Kovács József és dr Kovács Sebestyén súlyos eseteknél tanácskozáskra hívtak. Európai műveltsége volt; nemcsak az orvosi tudományokban birt tökéletes jártassággal, hanem azonfelül beszélt és irt minden modern és klasszikus nyelven, magyarul, németül, franciául, angolul, latinul és görögül.

Derecskén működött hosszú éveken keresztül olyan kiváló eredménnyel, hogy felajánlották neki Korda dr esete után előbb a megyei közkórház főorvosi, majd Biharvármegye főorvosi állását is, ő azonban inkább megmaradt tovább is Derecskén a nép jótevőjének.

Élete utolsó éveit Nagyváradon teljes visszavonulásban töltötte, egyedül családjának élve. Halálát leányai és vejei, Gaszner Károly irázi káptalani intéző és dr Puchlin Kázmér szenici közjegyző gyászolják.

A családi gyászjelentés a következő:

Alólirottak legmélyebb fájdalommal, de Isten szent akaratában való keresztényi megnyugvással jelentjük, hogy a felejtethetlen jó édes apa, após, nagypapa, testvér és rokon, nemes dr Both János, Biharvármegye tb. főorvosa folyó hó 13 án, munkás életének 71 ik évében hosszas és kínos szenvedés után becsületes jó lelkét teremtő Urának visszaadta. A megboldogult drága halott földi maradványait folyó hó 15 én, délután 3 órahöz fogjuk a református egyház szertartása szerint Lukács György utca 10—a. sz. gyásházunktól a vasuti pályaudvarra kísérni és onnan Derecskére szállíttatni, hol folyó hó 16 án délelőtt fél 11 órakor tartandó ismételt ima után a családi sírhelyen végező nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, jóbarátai, kartársai tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1918. október hó 13 án. Drága halottunk szeretett emlékét örökké bánatos

szívünkben hordjuk! Both Elza férj. Gaszner Károlyné, Both Jenny férj. dr Puchlin Kázmérené, Both Regina gyermekei. Gaszner Károly, dr Puchlin Kázmér vejei. Gaszner Margit, Gaszner László unokái. Nővérei: Both Vilma, Both Róza férj. dr Unger Gézáné, Both Etelka férj. Huszár Frigyesné gyermekeivel.

Mészipari és cementgyári szövetség.

A kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekeltségnek hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 84002—1918. sz. a. a mézszipari szövetség megalakítása, 84002—1918. sz. a. a cementgyári szövetség és 8400—1918. sz. a. a cserép- és téglagyári szövetség létesítése tárgyában rendeletet adott ki. A kamaránál megtekinthető, fentidézett rendeletekre a következő figyelmetesítés kapcsán hívjuk fel az érdekeltség figyelmét:

1. A mézszipari szövetségnek a 84002. sz. rendelet 1. § a szerint tagja meszet és mézshidrárt előállító minden olyan vállalat, amely bármely rendszerű kemencével (kör, akna, forgó stb. kemence) rendelkezik; a tábori (buga, cigány) kemencével rendelkezők közül azonban csakis azok, amelyek az általuk termelt meszet eladásra vasuton, hajón vagy gépkocsin szállítják.

2. A cementipari szövetségnek a 84001—1918. sz. rendelet 1. § a szerint tagja minden oly magyarországi vállalat, amely hidraulikus kötőanyagot (portlandcementet, románcementet stb.) forgalombahozatal végett iparszerűleg termel.

3. A téglá és cserépgyári szövetségnek a 84000 sz. rendelet 1. § a szerint tagja agyagból égetett téglát, tetőcserepet, vagy mézshomoktéglat forgalombahozatal céljából előállító minden oly vállalat, amely körkemencében éget vagy ha ezzel nem rendelkezik is, de gépi erőre van berendezve, avagy ezek hiányában is évi termelése vagy állandó berendezés alapján megállapítható évi termelő képessége — téglát és cserepet egybevéve — 200000 darabot meghalad.

4. A mézszipari szövetség alakuló ülését a miniszter ur folyó hó 21 én d. e. 10 órára, a cementipari szövetség alakuló ülését u. a. délután 5 órára a keresk. ministerium I. emeleti üléstermébe (Budapest, Lánchid. u. 1—3) hívta össze. Az alakuló ülésekre az érdekelte vállalatokat a miniszter ur megbízásából ezennel meghívjuk.

5. Közöljük továbbá, hogy a téglá és cserépgyári szövetségről szóló 84000 sz. rendelet 6. §-a értelmében az Előkészítő Bizottság elnökévé Lukács József a Kőszénbánya és Téglagyár társulat budapesti cég vezérigazgatója, tagjaivá pedig Nemes Jenő vezérigazgató, Müller József vezérigazgató, ifj. Muschong Jakab igazgató, Szécsy Illés igazgató, Bohn Mihály téglagyár tulajdonos, Schwartz Viktor igazgató, Serly Gusztáv igazgató nevezetett ki a miniszter ur által.

6. Végül már most nyomatékosan figyelmeteljük az érdekelteket, hogy a 84000 sz. rendelet 6. §-ának 1. bekezdése értelmében az Előkészítő Bizottságnak a szükséges adatok beszolgáltatását illetően minden tekintetben rendelkezésre állani és az idevágólag kiadandó rendelkezéseknek, valamint az előkészítő bizottság intézkedéseinek pontosan megfelelni tartoznak.

Nagyvárad, 1918 október hó 14.

A Nagyvárad Kereskedelmi és Ipar-kamara:

Dr Moskovits József sk. Dr Oláh Béla sk.
elnök. titkár.

Bulgária nem fizet a németeknek.

Budapest, október 14. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az entente megtiltotta Bulgáriának, hogy közel két milliárdnyi adósságát megfizesse Németországnak. Ezt a két milliárdot Bulgária Németországtól részben államkölcsön alakjában vette fel, részben pedig hadifelszerelést és lőszert kapott érte.

HIREK

* **A kormány lemondásának okai.** Budapestről jelentik: A király a politikai válságban a döntést Budapesten fogja meghozni. A kormány formálisan lemondott s ezt a lemondást Wekerle ma viszi Bécsbe. Politikai körökben Wekerle bukását annak tulajdonítják, hogy Wekerle mellett egy mellékkormány, jobban mondva egy mellékminiszterelnök működött s ezt herceg Windischgraetz Lajosban látták. Ennek Sztéryni báró segédkezett, másrészt az osztrák körök mesterkedtek Wekerle ellen.

* **Három hustalan napot akar a földmivelésügyi miniszter.** A földmivelésügyi miniszter, mint halljuk, átírt a közlelmezési miniszterhez és felhívta, hogy az állatállomány nagyobb kiméltése végett a jelenlegi két hustalan nap helyett három hustalan nap megtartását rendelje el. A közlelmezési miniszteriumban most tárgyalják ezt a javaslatot.

* **Némethy Géza dr előléptetése.** A király Némethy Géza dr budapesti tudományegyetemi rendes tanárt az V. fizetési osztályba nevezte ki.

* **Áthelyezés.** A király az igazságügy-miniszter előterjesztésére Bod Kálmán vasvári járásbírót a székelyhídi járásbíróshoz a VII. fizetési osztályba sorozott járásbíróvá nevezte ki.

* **A magyarországi román vezérek a királyhoz akarnak menni.** Aradról jelentik: Mihályi Tivadar országgyűlési képviselő a magyarországi román nemzeti komitét Nagyváradra gyűlésre hívta egybe, amelyen Goldis László és Pop Csicsó István képviselők is részt vettek. A gyűlésnek az a célja, hogy kieszközöljék a magyarországi nemzetiségi politikusoknak a királyhoz való meghívását. A királyi kihallgatásokon kiakarják nyilatkoztatni, hogy a magyarországi románságnak nincsenek elszakadási törekvései, nem akarják Erdélyt Romániához csatoltatni, erről a magyarországi románok közt komoly formában sonasem volt szó, hanem csak a románság önrendelkezési jogát követelik a Wilson 10. pontja alapján. A magyarországi románságnak erről az álláspontjáról hír szerint legfelsőbb helyen is tájékozva vannak, még pedig gróf Károlyi Mihály utján, akinek még audienciája előtt alkalma volt megismerni a románok állásfoglalását.

* **A lapok áremelése.** Ugy látszik, a papírárak egyáltalán nem érzik a béke közleledtét — Vasárnapi számunkban megirtuk, az Est áremelését, ujabban pedig arról értesülünk, hogy az Est után legelterjedtebb bulvárlap, az Uj Lap emelte fel számonkénti árát 12 fillérré. Bizton lehet remélni, hogy ez már utolsó áremelés.

* **A Katholikus Kör vetítő estéi.** Ma, 15-én, kedden este 5 órakor lesz a Kath. Kör első vetítő előadása a Kath. Kör Szent László termében. Karácsonyi János dr püspök fog érdekes előadást tartani *Bosznia és Hercegovina* multjáról, melynek hovátartozása a békekötés egyik érdekes problémája. Beléptidij tagok részére 40 fillér, vendégek részére 60 fillér, főtartott helyek 30 korona. Ez március 31 ig érvényes.

* **Tudományos előadások.** A nagyvárad kir. kath. jogakadémia Szabadoktatási Bizottsága egyetemi jellegű népszerű tudományos előadásait holnap, szerdán kezdi meg. A holnapi első alkalommal dr Oláh Béla keresk. és iparkamara titkár a többtermelésről és *Virányi Béla* kir. mérnök „A lakásépítés művészete” címen tartanak előadást. Az előadások a Kath. Kör nagytermében délután fél hat órakor kezdődnek. — Beléptidij 20 fillér.

* **A Népszövetségi Hangya Szövetkezetben a befizetések az üzletrészekre pár napig szünetelnek; az igazgatóság közölni fogja, mely időben lehet ismét befizetéseket teljesíteni.**

* **A Keresztény tisztviselőnk szervezete Nagyváradon.** A Szociális Missió-társulat kiküldötteinek, Balázs Benedikta és Skrich Augusta misszionővérek itt időzése alkalmával meg fog alakulni a keresztény tisztviselőnk szervezete, amelynek tagja állami és magántisztviselőnk egyaránt lehetnek. A tisztviselőnk szervezetének célja kedélyes klubéletben előmozdítani a tagok anyagi érdekeit, jogvédelem, tanácsadás, szaktanfolyam gyűlések, előadások, megbeszélések. Ezen új szervezet iránt, amely a Szociális Missió-társulat szerve lesz, nagy az érdeklődés és valóban az egyhangu hivatalos életben lekötött tisztviselőnk kedélye, szelleme e klubéletben új lendületet nyer. Mindazon keresztény állami és magántisztviselőnk, akik ezen új szervezet iránt érdeklődnek, hivatalosak a péntek d. u. fél 6 kor a Kath. Kör disztermében tartandó nyilvános gyűlésre, amely után a keresztény tisztviselőnk szervezetének célját közelebbről meg fogják ismerni. Addig is kérjük a keresztény állami és magántisztviselőnket, hogy a szervezet iránt az érdeklődést minél nagyobb körben keltsék fel.

* **Tiszteletbeli városi tiszti orvos.** — Malatinszky Lajos főispán dr Roszkopf Béla orvost Nagyvárad városához tiszteletbeli orvossá nevezte ki. Rimler Károly polgármester az új tb. tiszti orvost az olasz kerület tiszti orvosi teendőinek ellátásával bizta meg.

* **Miniszteri tanácskozás.** A kormány Budapesten időző tagjai tegnap délben tanácskozásra gyűltek össze. A tanácskozás után Wekerle Sándor miniszterelnök délután a három óra tíz perckor induló gyorsvonattal Bécsbe utazott.

* **A kirakatok ijesztően magas árai ellen.** Ugylátszik, hogy a miniszter figyelmét is felkeltették azok a horribilis árak, amelyek az üzletek kirakataiban az egyes árucikkekre ki vannak függesztve. *Szterényi József* kereskedelmi miniszter szemrehányó leíratot bocsátott ki, amelyben felhívja az árvizsgáló bizottságok figyelmét az árucikkek áaira s különösen a kirakatokban az egyes árukra kifüggesztett magas és tarthatatlan árakra s felhívja a bizottságokat, hogy azokat mérsékeljék. A leirat még nem érkezett meg Nagyváradra. *Lukács Ödön* főjegyző néhány nap múlva összehívja az árvizsgáló bizottságot, hogy ebben a dologban tanácskozzék.

* **Eljegyzés.** Balaton József néhai Balaton Sándor timár mester fia eljegyezte Román János timár mester kedves és szép leányát Valériát Körösbányán.

* **75 darab cigaretta minden osztrák gyermekért.** Annakidején az osztrák gyermekek nyaraltatását vezető bizottság elnöke ígéretet tett, hogy az osztrák gyermekek nyaraltatását elvállaló családok minden osztrák gyermek után cigarettajutalomban részesülnek. Tegnap megérkezett Nagyváradra a cigaretta ajándék: 45225 db olcsóbb fajta szerbiai cigaretta, amelyből minden egyes osztrák gyermek után 75 db cigarettát kapnak ingyen a vendéglátók. *Rimler Károly* polgármester *Pásztor Bertalan* tb. tanácsnokot bizta meg a cigaretta szétosztásával. Az illető vendéglátók jelentkezzenek a városházán a cigarettáért.

* **Felülfizetések az Ujságíró-napra.** A nagyváradai ujságírók által rendezett hangversenyen történt felülfizetések a következők: *Gróf Széchenyi Miklós* 200, *dr Bundala Mihály* 100, *Brém Lőrinc*, *Bihoreana*, *dr Fried János*, *Kazik István*, *Huzella Gyula*, *dr Vučkics Gyula* 50—50, *dr Stern Ödön* 60, *Adorján ezredes* 10, *IV. honvéd pótzászlóalj* nevében *Obrincsák István* ezredes 400, *Kertész Ferenc* 10, *Keilner Györgyné* 5, *N. N.* 100, *dr Kotzó Jenő* 180, *Reichner Károly* 100, *N. N.* 10, *Boros Jenő* 100, *Cserey alezredes* 50, *N. N.* 10, *dr Fráter Iván* 50, *Novomeszky Imre* 50, *Stagelschmidt János* 20, *Aranyi Albert*, *Kepes kuriai bíró* közbenjárására 100, *Kereszty Kornél* 100, *Egyesült Bank és Takarékpénztár* 300, *Leszámitoló és Jelzőlog bank* 150, *Polgári Takarékpénztár* 100, *Nagyváradai Hitelbank* 100, *Nagyváradai Takarékpénztár* 100, *Általános Takarékpénztár* 100, *Nagyvárad Agrár* 100, *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* 100, *Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi Bank* 200, *Vaiszlovich Gyula* 10, *Lukács Ödön* 100, *Korda Sándor* 20, *Csátary József* 40, *Mertz János* 25, *dr Olasz Béla* 20, *Cziller Imre* 50, *dr Fráter Imre* 50, *Molnár Jenő* 5, *Rimanóczy Béla* 60, *Jellinek főhadnagy* 20, *dr Perczel Adolf* 30, *Schwartz Miksa* 30 és *dr Breuer Oszkár* 30 korona. A felülfizetők fogadják hálás köszönetét a nagyváradai ujságíróknak.

* **Zsolt kabátja.** *Zsolt Béla* kollegánk vasárnap este bement a színházba s a kabátját letette a ruhatárnak baloldali részére, ahol az ujságírók és színészek, akik rövidebb ideig szoktak ülni a színházban, helyezik el holmijaikat. Aztán egy pillantást vetett a tükörbe s bement a nézőtérre. Mikor kijött, kabátja eltűnt. Most a rendőrség keresi, ki vitte el *Zsolt* becses ruhadarabját.

* **Megszűnt a Félix fürdői vegyesvona.** A kedvező őszi időjárás folytán, a fürdővonalok beszüntetése óta, a Nyárló és Nagyvárad között este közlekedő vegyes vonat szállította be a Félixfürdői utasokat Nagyváradra. Mától kezdve további intézkedésig ezen vegyes vonat nem közlekedik.

* **Közegészségügyi botrány.** A Bunyitay liget baloldalán a házak előtti folyóka alatt megrepedt a vízvezeték cső. Felbontották a folyókát s a hibát reparálták, de a folyókát kikövezni elmulasztották. Azóta a folyóka közepén nagy gödör keletkezett s a víz ott pocsolókat alkot. A mocsaras víz ki-gözdölgése ártalmas az egészségre, amiért is *Mayer László* tiszti főorvos intézkedését kéri az ottlakók, mert a folyókat addig, míg ki nem kövezik, se takarítani, se seperni nem lehet. A környéken sok a spanyol náthás beteg, ennek valószínűleg összefüggése van e mozdulatlan, sűrű mocsárral, amely a házak előtt vonul végig.

* **A magyar szocialisták országos pártgyűlése.** A magyarországi szociáldemokrata párt vasárnap országos kongresszust tartott Budapesten. A gyűlésnek egyetlen tárgya volt a magyar szocialisták állásfoglalása a közeledő békével kapcsolatban. A párt álláspontját *dr Hunfi Zsigmond* fejtette. Tiltakozott ama politikai herce hurca ellen, mely most folyik s a melynek célja, hogy az osztályuralmat továbbra is épségben tarthassák Magyarországon a most felszinen levő politikai pártok. Követelte a független, Ausztriával és Németországgal szemben egyaránt önálló Magyarországot és ebben az önálló Magyarországon minden embernek, minden osztálynak és minden nemzetiségnek tökéletes politikai és társadalmi egyenjogúságát.

* **Temetések.** Nagy részvétel mellett ment végbe tegnap délelőtt *Tonk Emil* butorgyáros szép kis leánykájának temetése. Az alig 16 éves *Iluskának* temetésén nagyon sokan jelentek meg az elhunyt családjának barátai és tisztelői. A temetést *Sulyok István* esperes végezte, a ki megható szép beszédet tartott a korán elhunyt leánya koporsója felett. A temetés után a szobornál szobor koszorúkkal borított díszes koporsót feltették a négyes fogatú hóféhér üveges diszkocsira és az impozáns gyászmenet a *Rulikovszky* temetőbe vonult, a hol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra.

Ugyancsak tegnap délután ment végbe özv. *Gazdag Györgyné* egyetlen leánykájának *Irmuskának* temetése, az alig 18 éves leánya temetésén nagy számmal jelentek meg az elhunyt társnői, ottan voltak a *Mária* kongregáció tagjai, a *Szent Vince* zárda nővérei és nagyon sokan. Egyházi beszentelés után a fehér virágokkal borított díszes koporsót feltették a négyes fogatú hóféhér üveges diszhalottas kocsira és az olasz temetőben a családi sírhelyen hantolták el a korán letört szép leánykát. Mindkét díszes temetést *Veiszlovits Adolf* és *Fia* első nagyváradai temetkezési vállalata rendezte nagy figyelemmel és pontossággal.

* **Elégetnek 57 kiló marhahust.** *Balogh Mihály* rendőr tegnap jelentést tett a kihágási bíróságnak, hogy *Halász Mihályné* és *Boros Gergelyné* gyantai lakosok 57 kiló gram marhahust hoztak be igazolvány nélkül, amelyet ő elkobozott. *Biró József* fogalmazó kihallgatta az asszonyokat, akik bevallották, hogy eladás céljából hozták be a húst Nagyváradra. *Kovács Kálmán* dr állatorvos szerint a hus külsőleg egészséges színű, de belső szervek hiányában nem lehet emberi élvezetre alkalmas voltát megállapítani, s ezért megsemmisítendő, mert esetleg emberhalál lehet belőle. *Ehrlich Imre* rendőrbíró az asszonyokat 50—50 korona pénzbüntetésre ítélte s a húst elkobozta megsemmisítés céljából. Az ítélet jogerős. A húst az állati hullaégetőben semmisítik meg.

* **Halálozások.** *Andráskó György* máv. főmozdonyvezető, élete 43. évében elhunyt. Nagy rokonság gyászolja. Temetése ma, október 15-én délelőtt 10 órakor lesz a Nil-gesz-telep 3. sz. házából. *Hamar Dánielné* szül. *Kelemen Juliána* 59 éves korában elhunyt. Temetése ma, okt. 15 én délután 2 órakor lesz a Bém utca 23. sz. háztól. — *Balogh Imréné* sz. *Petheó Erzsébet*, élete 67. évében elhunyt. Temetése ma, okt. 15 én délután 4 órakor lesz a Biharmegyei köz-kórházból. — *Deczky Gáborné* 30 éves korában elhunyt. Temetése okt. 16 án d. e. fél 9 órakor lesz a Biharmegyei köz-kórházból. — Özv. *Schmidt Ferencné* 82 éves korában halt el. Temetése okt. 16 án d. e. 10 órakor lesz a Biharmegyei köz-kórházból.

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

IRODALOM

Mária Kongregáció. Hitbuzgalmi képe havi folyóirat. Szerkeszti *Bangha Béla S. J.* — Egész évre 6 kor. — Egyes szám ára 60 fillér. (Budapest, VIII., *Horánszky u.* 20.) — Legujabb száma most jelent meg a következő és változatos tartalommal: *Ó Nagy asszony! nemzetünk reménye...* — Elszenderült a kis Jézus. (Vers.) *Fuchs István.* — Sajtómozgalmunk az új iskolai év kezdetén. — Hogyan vezeték félre a derék jó magyar népet? — A Jézus Szive litánia magyarázata elmélkedésekben. — A missziók nyomora. *J. B.* — *Mária* leányai. *Bóta Ernő S. J.* — Hitvédelmi csarnok. *Sz. D.* — *Kath.* gyermekvédelem. *Dr Valnicsek Béla.* — *Ave o crux, spes unica!* *Varga József* — *Ami nek már nem volna szabad előfordulna.* (10) — Két halál — egy igazság. — Egy tábori lelkész leveléből. — Szózat, az ifjúsági kongregációk tagjaihoz. *Agg Csátár.* — Az én kedves fiamnak, *Feri bátyá* ok. — Levelek egy leánykongreganistához. *Laci bácsi.* — *Laci bácsi* postája. — *Kongregációi élet.* — Telefon.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: *Bőregér.*
Szerda: *Szobalány.*
Csütörtök: *Tosca*. (Opera.)
Péntek: *Szobalány.*
Szombat délután: *Sztambul rózsája.*
Szombat este: *Tartuffe.*
Vasárnap délután: *Vengerkák.*
Vasárnap este: *Hejehuja báró.* (Premier.)

A Bőregér. *Rosalinda* áriái, amelyeket *Aggházi Melinda* énekel tökéletes művészettel és *Horváth Nusi* eleven alakítása lesznek a mai színházi est nevezetességei azon kívül, hogy a vígságot, ötletességet *Szigeti Jenő*, *Stoll Béla*, *Harsányi Kálmán* fogják képviselni. A mámorító muzsika s a tréfás szöveg hozzájárulnak ahhoz, hogy a közönség ismét megtöltse a színházat a mai estén is.

A szobalány. *Nelli Rosier* bájos és szellemes alakja teszi ismeretle szerdán azt a franciás könnyedségű ötletes vigjátékot, amelyet *A szobalány* címen felújít a színház.

új betanulásban. Ez a repriz nem hiábavaló fáradság, mert a jókedv és vidámság költőzik vele a színpadra. A címszerep E. Kovács Mariska nagyszerű képességei révén szerzi meg a népszerűséget s mellette a vigjátéki együttesnek lesz alkalma a közönség tetszését kiérdemelni, mert kitűnő szerepek pompás előadásban sose tévesztik hatásukat.

Tosca csütörtöki előadására már teljesen készen áll a szintársulat énekes személyzete. A címszerep Kozmófszky Emmi kezében van.

Igazságszolgáltatás.

Az Ullmann-per epiológusa.

A háboru kitörése után a Kurländer és Ullmann cég hadseregszállításokra kapott megbízást. A cég több mint 36 csapattestnek szállított élelmiszereket, főleg kávé, cukrot, szalámit, paprikát. Amikor 1915. év elején a hadseregszállítások körül visszaéléseket tapasztaltak, a Kurländer és Ullmann cég által eszközölt szállításokat is vizsgálat tárgyává tették.

Az ügyészség Ullmann Sándor, a cég főnöke, Kepes Samu és Weiser Eisig ellen vádat emelt, mert állítólag rossz szalámit, kevesebb cukrot, silányabb csokoládét szállítottak, mint amennyire és amilyenre megbízást kaptak.

A vád szerint a katonai átvételi közegekkel is összejátszottak, hogy nemcsak az előírásos katonai áránál, hanem még az akkori napiáraknál is nagyobb árakat fizessenek ki a Kurländer és Ullmann cég által szállított árukért.

A nyomozás során kiderült, hogy Gelter Frigyes ungvári élelmészeti tiszt 6700 korona ajándékot kapott azért, hogy eszközölje ki azt, hogy a cég csokoládé, paprika és cukor szállítására megbízást kapjon Gelter ellenis vádat emelt az ügyészség az alapon, hogy hivatali kötelességének megszegésével nem járó ceikedetért jutalmat fogadott el. Valamennyiük ellen az 1915. XIX. t. c. 9. szakaszába ütköző és 1. tétel szerint minősülő és a hadviselés érdekei ellen elkövetett büntett miatt indult meg az eljárás és emelt vádat a nagyváradi ügyészség.

Hónapckig tartó vizsgálat után 1916 őszén 15 hétig tárgyalta ezt az ügyet a nagyváradi büntetőtörvényszék, amely 1916 december 6-án mondta ki ítéletét. A törvényszék Ullmann Sándort, Kepes Samut és Weiser Eisiget az ellenük emelt vád alól felmentette, Galter Frigyeset pedig az enyhítő körülmények figyelembevételével egy évi fogházra ítélte.

Az ügyész Ullmann Sándor felmentése ellen és Galter büntetésének súlyosbitása végett, a védő Galter bűnösnek kimondása miatt semmisségi panaszokat jelentettek be.

Most tárgyalta az ügyet a kir. Kuria, de csak Galter Frigyesre vonatkozóan tárgyalták le az ügyet, mert Ullmann Sándor felmentése — tekintettel arra, hogy az ügyész semmisségi panaszát visszavonták — jogerőssé vált.

Deák Péter tanácselnök elnökletével Geszti Andor kuriai bíró előadásában tárgyalta ezt az ügyet és Pongrácz korona ügyész felszólalása után a kir. Kuria a sem-

misségi panaszokat elutasította és így Galter Frigyes egy évi fogházbüntetése jogerőssé vált.

Esküdtek november első felére.

A királyi törvényszék tanácsa Móré Pál dr. táblabíró elnökletével tegnap sorsolta ki a november első felében szolgálatot tevő esküdteket.

Rendes esküdtek lettek: Patolcs István Nagyszalonta, Kovács József csizmadia, Kállay Károly fakereskedő, Kertész Albert tanító, Sz. Imáry Géza asztalos Nagyszalonta, B. o. Márk tanár, Buzi Imre Sarkad, Boros Sándor ác, Géczy Lajos Bihar, Fauer Ferenc kőműves, Ujváry József vasutas, Amigó Jenő hivatalnok, Balla Imre felügyelő, Bader Lajos kereskedő Nagyszalonta, Aczél Izidor adh. földész, Török Gyula N.-szalonta, Matolcsi Fergely B. ujfalu, Siter Lőrinc hiv., Svóy Vilmos máv. főellenőr, Birtalan Ferenc Nagyszalonta, Rácz János hentes, Székely Sándor fakereskedő, Vargha András ác Nagyszalonta, Sebe tyén Dezső tanító, Mihály Adolf ügyvéd, Bartos Lajos szabó, Lengyel György ác, Pankolics Károly ác, Kádár Imre Nagyszalonta, Radó Samu kereskedő.

Helyettes esküdtek: Schlesinger Jakab szabó, Lauer Ede szeszfinomító, Mester Mihály kalapos, Papp Károly dr. ügyvéd, László Sándor főnökyelő, Nagy Lajos építőmester, Rebelesz György szabó, Csillag Ignác szobafestő, Friedmann Fülöp üzletvezető, Szügyi Mihály villanyszerelő.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból **10 üvegnél kevesebb nem kapható.** Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldőncdíj ellenében kivánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatos 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 36 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likörök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Eladó szőlőoltványok

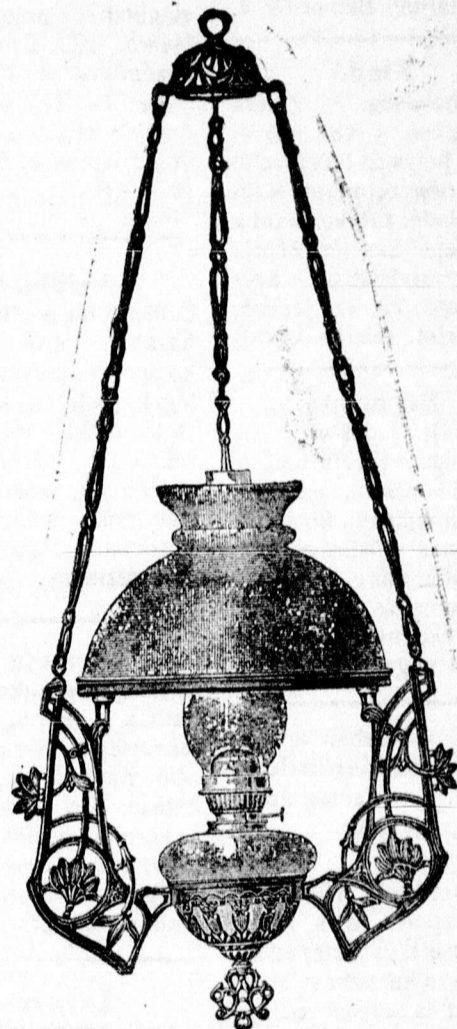
1 és 2 évesek

amerikai és hazai vesszők

Arjegyzéket küld és telepítéseket vállal:

Molnár Mihály
Abaujszántó.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet szí es tálcával	40-
Kávékészlet	40-
Feketekávé készlet színes tálcával	40-
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80-
Főző lábasok tűzálló	6-
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10-
Befőtéskészlet finom aranyozással felsz.	40-
Függőlámpa csigás felszerelve	60-
Falitükör színes aranyozással	40-
Ebédlikészlet sz. aranyozással 6 szem. 300-	
Ebédlikészlet színes finom minátval 190	
részes, teáskészlettel együtt	500-

Diszmiáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmiáruk, terrakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk

legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladónak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

◆ **APRÓ HIRDETÉSEK.** ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Gazdasszonynak

ajánlkozik keresztény középkorú nő, belső külső gazdaságban kellő jártassággal bír, helyben vagy vidéken ajánlatokat a kiadóba kér.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalos szolgálatban állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület) kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.-t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Egy jó karban levő **káposztáshordó** eladó. — Csillagváros, Közép-utca 12. sz.

Megfelelő **fűtő**, ki központi fűtés kezeléshez ért, jó fizetéssel állandó alkalmazást nyer. Tanult lakatosok előnyben részesülnek. Egyesült Bank és Takarékpénztár r.-t. Bémer-tér.

Fényképészeti lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ne dobja ki pénzét új ruháért, mert a kitűnően bevaltruhafelekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag ártíthatja. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Likör

és rumkomposztciók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognackivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogériában, Nagyvárad.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Uridivat

Czillér Imre Nagyáruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétatobok, bőrdárak, pénztárcák, esőköppeney, esőernyők, acélárak legolcsóbban. Tisztviselőkérdvezmény. d

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szepelők, májfoltok, bőrförösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Víóra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Tanítónő

elemi és polgári iskolára előkészít. Cim a kiadóhivatalban.

Spanyolnátha

járványoknál betegszobákban **lenyő (borovicska) szobailat** kitűnő dezinficiáló permetező szer kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Keresünk

azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZEVTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. **Leszámítól váltókat.** Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsonöket törlesztésekre. **Előleget ad értékpapirokra.**

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, **bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.**

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. **Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók** állandóan raktáron.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszállada épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

VAS és rézágyak,

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodronyágybetétek: öszszehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy **anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsonöket** úgy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett

minden árfolyam levonás nélkül készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

Bubla és Társa

Cégtulajdonos: Bubla József Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben. Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő málnaszörp, Törleipezsgő, valódi kitűnő óborok.

Saját termésű borok!

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmicikkek. Naponta friss vaj, remek lipói turó.

TELEFONSZÁM: 11-49.